

УДК 633.4:633.35

Роздобудько Р. Н., студент 4-го курсу агробіологічного факультету
Науковий керівник – канд. с-г. наук, доцент кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології П. У. Ковбасюк
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: kafedra-kormoviobnitsvo@ukr.net

КОРМОВИЙ ГОРОХ У ПОДОЛАННІ ДЕФІЦИТУ КОРМОВОГО БІЛКА

У збільшенні поголів'я тварин в Україні та підвищенні його продуктивності велике значення мають зернові бобові культури. Доведено, що для повноцінної годівлі тварин у одній кормовій одиниці повинно міститися перетравного протеїну не менше 110–115 г, але фактично його міститься 90–95 г, або 85 % від зоотехнічної норми. Такий дефіцит протеїну призводить до підвищення собівартості продукції тваринництва, значну перевитрату кормів.

Цінною культурою у збільшенні виробництва білка є горох кормовий (польовий пелюшка) (*Pisum arvense*), який містить багато цінних речовин. Насіння гороху містить 25–30 % білка, 50–55 % вуглеводів, 1,6–1,8 % жиру та 2,5–3,2 % зольних речовин. В 1 кг зерна кормового гороху міститься 1,17 кормових одиниць, а на одну кормову одиницю припадає не менше 190–245 г перетравного протеїну. В 100 кг зеленої маси 16–17, а в сінні 46–48 кормових одиниць.

Цінним видом корму є солома і полова гороху кормового, яка містить до 6–10 % білка та за кормовою цінністю не поступається перед лучшим сіном. Встановлено, що білок гороху кормового засвоюється набагато краще, ніж злакових культур. Це пояснюється більшим вмістом та кращим співвідношенням у ньому незамінних амінокислот.

Урожайність зеленої маси гороху і його сумішок зі злаковими культурами в багатьох господарствах складає 35–45 т/га, а зерна 2,5–3,0 т/га.

Встановлено, що горох кормовий завжди забезпечує врожайність вищу в сумішках. Крім того він залишає в ґрунті 60–80 кг/га азоту, а тому є добрим попередником для багатьох сільськогосподарських культур.

Кормовий горох до ґрунтів, порівняно з іншими культурами, менш вибагливий. Для нього придатні майже всі ґрунти, окрім заболочених, кам'янистих і дуже кислих. Високі врожаї формуються на легких ґрунтах та осушених торфовищах. Культура формує низьку урожайність на ґрунтах з близьким заляганням ґрунтових вод.

Обробіток ґрунту передбачає лущення стерні, оранку, передпосівне боронування та культивування. Сіють його в самі ранні строки з нормою висіву гороху 160, а вівса 60 кг/га. Для забезпечення високої врожайності вносять фосфорно-калійні добрива в нормі 45–60, азоту 20–30 кг/га. І скошують у фазі початку цвітіння.

Подальші дослідження слід зосередити на вивченні сучасних технологій щодо підвищення врожаю кормового гороху в сумішках зі злаковими однорічними кормовими культурами.

УДК 633.3:658.562

Роїк М. В., доктор с.-г. наук, академік НААН
Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН
Кузнєцова І. В., канд. техн. наук, стар. наук. співроб., провід. наук. співроб.
Національна академія аграрних наук України
e-mail: ingaV@ukr.net

ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СТЕВІЇ В ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Стевія – південна рослина, яка зростає за дії високих температур і за оптимальних умов може давати від 2 до 4 врожаїв у рік. Ряд питань, пов'язаних із технологічними особливостями її вирощування визначаються впливом ґрунтово-кліматичних зон на зміну врожайності листків та вміст речовин дитерпенових глікозидів у листках. В інтегрованій системі ефективного виробництва конкурентоспроможної продукції формується її продовольчий і експортний потенціал.

Метою роботи було підвищення продуктивності стевії в ґрунтово-кліматичних умовах

Лісостепу України для забезпечення потреб нації в натуральних замінниках цукру.

Дослідження проводили в промислових умовах підзони достатнього зволоження (дослідна ділянка, Вінницька обл.) в 2008–2016 рр і підзони нестійкого зволоження (дослідна ділянка Державного підприємства «Агрофірма «Весилінівка») у 2011–2016 рр у довготривалому стаціонарному досліді. Схема досліді включає моделі технологій із застосуванням органічних добрив, що відрізнялися густиною садіння та віком рослин.

Встановлено, що оптимальним є внесення органічного добрива ($N_{60}P_{61,2}K_{62,4}$), що забезпечує